

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ САМОСТІЙНОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Актуальність теми. Розглядаючи розвиток країн, а саме стан розвитку в сфері економіки, в різних частинах світу можна дійти висновку, що ми знаходимося в різних умовах, але економіки та фінансові системи наших країн взаємопов'язані, адже глобалізація як сукупність явищ, підходів, заходів, методів перетворення ринків та країн на цілісну економічну, соціальну, політичну систему охопила весь світовий ринок. Її ефективне функціонування відбувається за умов визначення та узгодження спільних інтересів держав, внаслідок аналізу і обґрунтування пріоритетів формування та напрямів погодження економічних інтересів держав. Стан справ в економіці України залишається вкрай складним. Українська економіка змушена долати наслідки планово-розподільної системи господарювання, її структурні деформації, затратний механізм ціноутворення та неконкурентоспроможність. **Мета дослідження** полягає в тому, щоб дослідити проблеми розвитку економічної самостійності сучасної України та віднайти можливі шляхи вирішення цих проблем. **Предметом дослідження** є аналіз проблем з якими стикається уряд, з метою покращення рівня економіки в сучасній Україні.

Із «Закону про економічну самостійність України» ми дізнаємось: спричинений значними проблемами та труднощами у розвитку економіки, занепадом багатьох галузей народного господарства. Цей документ закріпив право України самостійно визначати стратегію соціально-економічного розвитку в інтересах українського народу, структуру народного господарства, пріоритетні напрями господарської діяльності, форми і методи господарювання. Закон передбачав повну господарську самостійність і свободу підприємництва всіх юридичних і фізичних осіб у рамках законів України; введення національної грошової одиниці, самостійність регулювання грошового обігу; національну митницю, захищеність внутрішнього ринку. У цілому серед основних тенденцій соціально-економічного розвитку України переважають негативні явища і тенденції. Негативні тенденції соціально-економічного розвитку України в 1991–1999 рр. стали наслідком не ринкових реформ, а відсутності виваженої стратегії економічних перетворень, не завжди послідовної економічної політики. Сучасний стан економіки і фінансової сфери України характеризується суперечливими тенденціями, що породжуються як об'єктивними факторами, так і помилками та прорахунками в економічній політиці. Інакше кажучи, головні втрати в економічній сфері України були зумовлені причинами переважно суб'єктивного характеру, через що вона продовжує залишатися у перманентному перехідному стані. Головним фактором, який зумовлює необхідність кардинального реформування вітчизняної економіки та підвищення її конкурентоспроможності, є вибір курсу на формування відкритої економіки та інтеграцію у світові економічні структури. Реалізації цього курсу заважають недосконалість форм і методів державного регулювання економічного розвитку, вади податкової системи, нестача інвестиційних ресурсів, слабка інноваційна активність, відсутність результатів, очікуваних від приватизації, практична відсутність результатів адміністративних реформ та інституціональних змін. Загрозу всій політиці ринкового розвитку становлять поширення та зростаючі масштаби тіньової економіки, криміналізація економічних, майнових і фінансово-банківських зв'язків, а також грошового обігу. Засоби захисту від криміналізації економіки є недостатніми і неефективними, і в тому числі, через дефіцит державної влади в країні. Спроби перейти від адміністративно-командної економіки до ринкової та наступні намагання уникнути соціально-економічної кризи або подолати її довели, що короткострокові управлінські рішення та постанови приховують у собі прорахунки стратегічного порядку. Модель економічного розвитку України передбачає поетапне здійснення цілеспрямованої, науково обґрунтованої програми виходу з кризи шляхом поєднання регулюючого впливу державних органів на економіку і запровадження ринкових відносин. Ключовим чинником у створенні економічної сфери, сприятливої для підприємницької діяльності, є держава, яка, не втручаючись у діяльність приватних підприємств, управляє ринком і підтримує його, стримує негативні тенденції через відповідні юридичні важелі – програми оподаткування, монетарну політику. Держава покликана дбати про поєднання приватних і суспільних інтересів. Здійснюючи стратегію виходу з економічної кризи, важливо брати до уваги, що перехід суспільства від тоталітарного устрою до демократичного не відбувається за кілька років. Економіка України потребує суттєвих структурних змін, а це неможливо без формування механізму відтворення цілісної національної економіки (за роки незалежності так і не вдалося його сформувати). Тому потрібні всебічно обґрунтована концепція

економічних реформ, відповідні управлінські структури, професійно підготовлені кадри, які б досконало володіли механізмами перетворення сучасної економіки. У ситуації, коли першочерговим завданням є розв'язання проблем модернізації економіки і прискорення темпів розвитку країни, існує спокуса встановити авторитарний режим. Гармонізація політичної системи українського суспільства разом з ефективними економічними перетвореннями покликана забезпечити політичну та економічну безпеку держави, високий життєвий рівень її громадян. Більше того, прямий чи опосередкований вплив на державну економічну політику мають політичні сили, що виявляють інтереси іноземних держав, транснаціональних корпорацій. Особливо яскраво така тенденція з'ясувалася під час своєрідної «газової війни» між Україною та Росією. Крім того, існують значний розрив у фінансових потоках між центром та регіонами, галузева диспропорція. Існуюча в Україні галузева структура господарського комплексу, роль та місце державного регулювання в цій системі, далеко не повною мірою відповідають завданням забезпечення національної безпеки, сталому розвитку національної економіки. Ситуація, коли близько 40% надходжень до державного бюджету залежить від світової кон'юнктури на ринках хімічної промисловості та металургії, є прямим викликом економічному суверенітету України. Вразливість економіки України до глобальних дисбалансів пояснюється тим, що сучасна економічна депресія є невід'ємною складовою кризи утвореного глобального світоустрою, західної цивілізації та міжцивілізаційних взаємодій. Економічний розвиток України ускладнюється впливом світової фінансово-економічної кризи через зумовленість насамперед серйозними внутрішніми причинами, котрі виходять за межі фінансових проблем, які переросли в економічний спад виробництва, зростання безробіття, зниження рівня життя широких верств населення. Говорячи про подальший економічний розвиток України, потрібно сказати, що світова економіка увійшла в небезпечну нову фазу, що вимагає виняткової пильності, координації та готовності до рішучих дій – мова йдеться про так званій «фінансовий апокаліпсис світу». Свій ефект дасть те, що прийнято називати глобалізацією, адже наша країна не стоїть осторонь від інших.

В якості основного рушія зростання для економіки України слід розглядати внутрішній ринок на товари як споживчого, так і інвестиційного призначення, й саме стимулювання цього попиту мало б складати головний зміст державної політики зростання. Та водночас посилення ролі внутрішнього ринку неможливе без суттєвої структурної перебудови ключових галузей економіки, які сьогодні є не лише експортоорієнтованими, але й не адекватними до потреб внутрішнього ринку. Тож, об'єктивно обумовленою тенденцією стане посилення мобілізаційних «мотивів» української економіки, що полягатимуть в цілеспрямованій державній політиці з консолідації фінансових ресурсів та переспрямування їх на цілі розвитку шляхом здійснення прямих бюджетних інвестицій; заохочення інвестиційної діяльності, насамперед – великого бізнесу; консолідації розпорошеного фінансового потенціалу – коштів населення, дрібного бізнесу; раціоналізації використання активів комерційних банків; «перезавантаження» експортного чинника через оволодіння новими важелями конкурентоспроможності на нових ринках.

Висновок: Таким чином, головним завданням поточного періоду є надання керованості економічним реформам та створення соціально-орієнтованої ринкової економіки на базі відродження та прискореного розвитку перспективних секторів власного вітчизняного виробництва, моделювання його за критерієм оцінки приросту економічного ефекту.

Література

1. *Геоелектронні сценарії розвитку і Україна : монографія / М. З. Згу- ровський [та ін.]; ред. А. С. Філіпенко. – К. : Академія, 2010. – 323 с*
2. *Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія. - К.: Знання-Прес, 2004. - 615 с.*
3. *Беседін В.Ф. Роль держави в ринковій економіці// Формування ринкових відносин в Україні. - 2009. - №2. - С. 3-9*
4. *Єрмошенко М.М. Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи їх розв'язання: наук. моногр. - К.: Нац. акад. упр., 2008. - 451 с*
5. *Єщенко П.С. Сучасна економіка. - К.: Вища школа, 2005. - 327 с.*
6. *Сучасний стан економічного розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://union-qr.com.ua/suchasniy-stan-ekonomichnogo-rozvitku.html>.*
7. *Сучасні проблеми економічного розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/22538/>.*